

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра публічного управління, адміністрування та права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної та
навчальної роботи

Анатолій МАРТИНЕНКО
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ»
(назва навчальної дисципліни)

Підготовки	<u>Магістр</u> (назва ступеня вищої освіти)
Освітньої програми	<u>«Бізнес-право»</u> (назва освітньої програми)
Спеціальності	<u>081 Право</u> (код і назва спеціальності)

**Полтава
2024 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні тенденції цивільного права та процесу» для студентів спеціальності 081 Право, другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми «Бізнес-право», 2024 року.

Розробник: Черненко Олена Михайлівна, к.ю.н. доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Оксін В.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та права

Протокол від «26» квітня 2024 року № 17

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права

Кульчій І. О.

«26» квітня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією інституту фінансів, економіки, управління та права

Протокол від «30» квітня 2024 року № 10

Голова навчально-методичної комісії

Карпенко С. А.

«30» квітня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма здобуття освіти	
		денна	заочна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 Право</u>	Обов’язкова	
Загальна кількість годин – 120			
Модулів – 2	Спеціальність <u>081</u> <u>Право</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>магістр</u>	20 год.	10 год.
		Практичні	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	100 год.
		Індивідуальна робота: Не передбачено	
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 40/80

для заочної форми здобуття освіти – 20/100

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів знань з сучасних тенденцій цивільного права та процесу, а також умінь та навичок розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері цивільного та процесу, враховуючи сучасні тенденції розвитку цих галузей права, що передбачає застосування професійних компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій цивільного права та процесу, змісту основних правових інститутів цих галузей права, застосування права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин, з акцентом на сферу бізнесу як на національному, так і міжнародному рівнях.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає **формування та розвиток у здобувачів компетентностей**, визначених освітньою програмою, зокрема:

ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК16. Здатність здійснювати правничу діяльність у сфері бізнесу

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни є дисципліни Методологія наукових досліджень, Професійні стандарти юридичної етики та комунікацій.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результатами вивчення навчальної дисципліни є формування наступних програмних результатів, визначених освітньою програмою «Бізнес-право»:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

РН 18. Мати практичні навички розв'язання проблем та складних задач правозастосування в сфері бізнесу.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

82 – 89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній, що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60 – 63	E	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень і володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни	Низький, не забезпечує практичної

		складання екзамену/ заліку	здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- 1) поточний контроль
 - виконання практичних завдань
 - тестування
 - модульний контроль (тестування)
- 2) підсумковий контроль
 - екзамен

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Сучасні тенденції розуміння предмету, джерел та принципів цивільного права.

Теорії та підходи до визначення предмета цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин, його особливості. Традиційні та сучасні погляди на функції цивільного права. Проблеми визначення принципів цивільного права. Проблеми визначення джерел цивільного права. Цивільне право та цивільне законодавство. Аналогія закону і аналогія права. Договір як регулятор цивільних відносин та ключовий інструмент регулювання бізнес-відносин. Звичай як регулятор цивільних відносин. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України.

Практичне заняття № 1.

Тема 2. Сучасні підходи до визначення об'єктів цивільних прав та їх класифікації.

Поняття об'єкта цивільних прав та об'єкта цивільних правовідносин. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. Речі та майно як об'єкти цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Цифрові речі як об'єкти цивільних прав та об'єкти корпоративного обороту. Роботи та послуги як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особливості об'єктів прав інтелектуальної власності в діяльності стартапів і компаній.

Практичне заняття № 2.

Тема 3. Сучасні підходи до розуміння суб'єктів цивільних прав.

Суб'єкти цивільного права та учасники цивільних правовідносин. Фізична особа як

суб'єкт цивільних відносин. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Цивільна дієздатність фізичних осіб, її зміст та види. Окремі проблемні аспекти цивільної дієздатності неповнолітніх. Проблема індивідуалізації фізичної особи. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Фізична особа-підприємець як найпоширеніша організаційно-правова форма малого бізнесу. Проблематика конструкції «юридичної особи». Ознаки юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Публічно-правові утворення як учасники цивільних відносин.

Практичне заняття № 3.

Тема 4. Сучасні підходи до розуміння правочинів в цивільному праві.

Підходи до визначення поняття та ознак правочину. Проблеми класифікації правочинів та її співвідношення з класифікацією зобов'язань. Форма правочину та правові наслідки її недодержання. Електронні правочини. Недійсність правочину: поняття, ознаки. Правова природа недійсного правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Підстави визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідації правочину). Загальні та особливі правові наслідки недійсності правочину. Реституція у цивільному праві. Особливості застосування реституції у спорах у сфері бізнесу.

Практичне заняття № 4.

Тема 5. Сучасні тенденції регулювання та захисту особистих немайнових прав.

Проблема визначення місця особистих немайнових прав у системі права. Здатність юридичної особи мати особисті немайнові права. Захист порушених особистих немайнових прав. Відшкодування (компенсація) моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав. Проблемні питання захисту прав на повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи. Проблемні питання компенсації моральної шкоди юридичній особі. Компенсація моральної шкоди юридичній особі в практиці Європейського суду з прав людини. Проблемні питання регулювання особистих немайнових правовідносин щодо оборотоздатних об'єктів. Концепція постанативних особистих немайнових прав фізичних осіб.

Практичне заняття № 5.

Тема 6. Сучасні тенденції речового права.

Види та система речових прав. Власність і право на мирне володіння майном відповідно до статті 1 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Проблематика визначення видів права власності. Довірча власність. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Право на житло та право власності на житло. Правові наслідки самочинного будівництва. Право власності на земельну ділянку. Проблематика захисту права власності. Земельний сервітут (емфітевзис, суперфіцій). Особистий сервітут.

Практичне заняття № 6.

Тема 7. Сучасні тенденції зобов'язального права.

Підходи до класифікації зобов'язань. Проблемні питання застосування видів забезпечення виконання зобов'язань. Розмежування завдатку та авансу. Грошові зобов'язання: поняття, правові наслідки порушення. Правові наслідки порушення зобов'язань. Теоретичні конструкції цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання звільнення від цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання укладення, виконання, зміни та розірвання договору. Проблемні питання визнання договору неукладеним. Попередній та публічний договори у цивільному праві. Специфіка договірних відносин у B2B та B2C-сегментах в

умовах сучасного цивільного права. Деліктні зобов'язання в цивільному праві.

Практичне заняття № 7.

Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тема 8. Новелізація цивільного процесуального законодавства.

Вплив судово-правової реформи на цивільне процесуальне законодавство. Імплементация європейських стандартів у цивільне судочинство України. Перспективи адаптації цивільного процесуального законодавства до законодавства ЄС. Модельні Європейські правила цивільного процесу ELI-Unidroit. Застосування міжнародних нормативно-правових актів як джерел цивільного процесуального права. Можливості застосування аналогії права та аналогії процесуального закону для подолання прогалин цивільного процесуального права. Судова практика та судовий прецедент у цивільному судочинстві. Вплив доктрини цивільного процесуального права на цивільне судочинство. Процесуальні угоди як форма регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне судочинство в умовах воєнного стану. Модельні правила ELI/Unidroit як майбутній стандарт вирішення транснаціональних бізнес-спорів.

Практичне заняття № 8.

Тема 9. Зміни у позовному провадженні.

Поняття та сутність позовного провадження та його характерні ознаки Види позовів у цивільному судочинстві. Групові позови. Проблема обрання позивачем ефективного способу захисту. Процесуальні наслідки обрання неефективного способу захисту. Посилення ролі підготовчого провадження у цивільному судочинстві. Письмові заяви учасників справи, порядок обміну. Запровадження примирних процедур. Групові позови у споживчих конфліктах, вибір належного способу захисту у спорах між компаніями.

Практичне заняття № 9.

Тема 10. Перегляд судових рішень: нововведення та проблематика.

Право на апеляційний перегляд справи: теоретичні та практичні аспекти. Обмеження доступу до суду апеляційної інстанції («фільтри» апеляційного оскарження). Оновлення повноважень суду апеляційної інстанції: спірність окремих повноважень. Обмеження доступу до суду касаційної інстанції («фільтри» касаційного оскарження). Повноваження суду касаційної інстанції. Поняття судової правотворчості (судового активізму). Запровадження істотно нового повноваження суду на стадії перегляду справи – визнання судового рішення нечинним: проблеми та перспективи. Перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами (зокрема у справах щодо корпоративних спорів, недійсності договорів, банкрутства). Конституційна скарга як підстава перегляду рішення за виключними обставинами та інструмент захисту бізнесу.

Практичне заняття № 10.

8. Структура навчальної дисципліни
а) для денної форми здобуття освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА						
Тема 1. Сучасні тенденції розуміння предмету, джерела та принципів цивільного права.	12	2	2			8
Тема 2. Сучасні підходи до визначення об'єктів цивільних прав та їх класифікації.	12	2	2			8
Тема 3. Сучасні підходи до розуміння суб'єктів цивільних прав.	12	2	2			8
Тема 4. Сучасні підходи до розуміння правочинів в цивільному праві.	12	2	2			8
Тема 5. Сучасні тенденції регулювання та захисту особистих немайнових прав.	12	2	2			8
Тема 6. Сучасні тенденції речового права.	12	2	2			8
Тема 7. Сучасні тенденції зобов'язального права.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1	84	14	14			56
Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ						
Тема 8. Новелізація цивільного процесуального законодавства.	12	2	2			8
Тема 9. Зміни у позовному провадженні.	12	2	2			8
Тема 10. Перегляд судових рішень: нововведення та проблематика.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6			24
<i>Усього годин</i>	120	20	20			80

б) для заочної форми здобуття освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	П	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА						
Тема 1. Сучасні тенденції розуміння предмету, джерела та принципів цивільного права.	10					10
Тема 2. Сучасні підходи до визначення об'єктів цивільних прав та їх класифікації.	10					10
Тема 3. Сучасні підходи до розуміння суб'єктів цивільних прав.	14	2	2			10
Тема 4. Сучасні підходи до розуміння правочинів в цивільному праві.	10					10

Тема 5. Сучасні тенденції регулювання та захисту особистих немайнових прав.	12	2	2			8
Тема 6. Сучасні тенденції речового права.	12					12
Тема 7. Сучасні тенденції зобов'язального права.	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	82	6	6			70
Змістовий модуль 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ						
Тема 8. Новелізація цивільного процесуального законодавства.	12	2	2			8
Тема 9. Зміни у позовному провадженні.	14					14
Тема 10. Перегляд судових рішень: нововведення та проблематика.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	38	4	4			30
Усього годин	120	10	10			100

9. Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин	
		для денної форми	для заочної форми
	Семінарські заняття не передбачені		

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин	
		для денної форми	Для заочної форми
1	Практичне заняття 1. Сучасні тенденції розуміння предмету, джерел та принципів цивільного права. Теорії та підходи до визначення предмета цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин, його особливості. Традиційні та сучасні погляди на функції цивільного права. Проблеми визначення принципів цивільного права. Проблеми визначення джерел цивільного права. Цивільне право та цивільне законодавство. Аналогія закону і аналогія права. Договір як регулятор цивільних відносин та ключовий інструмент регулювання бізнес-відносин. Звичай як регулятор цивільних відносин. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України.	2	-
2	Практичне заняття 2. Сучасні підходи до визначення об'єктів цивільних прав та їх класифікації. Поняття об'єкта цивільних прав та об'єкта цивільних правовідносин. Обороздатність об'єктів цивільних прав. Речі та майно як об'єкти цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Цифрові речі як об'єкти цивільних прав та об'єкти корпоративного обороту. Роботи та послуги як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особливості об'єктів прав інтелектуальної власності в	2	-

	діяльності стартапів і компаній.		
3	Практичне заняття 3. Сучасні підходи до розуміння суб'єктів цивільних прав. Суб'єкти цивільного права та учасники цивільних правовідносин. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Цивільна дієздатність фізичних осіб, її зміст та види. Окремі проблемні аспекти цивільної дієздатності неповнолітніх. Проблема індивідуалізації фізичної особи. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Фізична особа-підприємець як найпоширеніша організаційно-правова форма малого бізнесу. Проблематика конструкції «юридичної особи». Ознаки юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Публічно-правові утворення як учасники цивільних відносин.	2	2
4	Практичне заняття 4. Сучасні підходи до розуміння правочинів в цивільному праві. Підходи до визначення поняття та ознак правочину. Проблеми класифікації правочинів та її співвідношення з класифікацією зобов'язань. Форма правочину та правові наслідки її недодержання. Електронні правочини. Недійсність правочину: поняття, ознаки. Правова природа недійсного правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Підстави визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідації правочину). Загальні та особливі правові наслідки недійсності правочину. Реституція у цивільному праві. Особливості застосування реституції у спорах у сфері бізнесу.	2	-
5	Практичне заняття 5. Сучасні тенденції регулювання та захисту особистих немайнових прав. Проблема визначення місця особистих немайнових прав у системі права. Здатність юридичної особи мати особисті немайнові права. Захист порушених особистих немайнових прав. Відшкодування (компенсація) моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав. Проблемні питання захисту прав на повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи. Проблемні питання компенсації моральної шкоди юридичній особі. Компенсація моральної шкоди юридичній особі в практиці Європейського суду з прав людини. Проблемні питання регулювання особистих немайнових правовідносин щодо оборотоздатних об'єктів. Концепція постанативних особистих немайнових прав фізичних осіб.	2	2

6	Практичне заняття 6. Сучасні тенденції речового права. Види та система речових прав. Власність і право на мирне володіння майном відповідно до статті 1 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Проблематика визначення видів права власності. Довірча власність. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Право на житло та право власності на житло. Правові наслідки самочинного будівництва. Право власності на земельну ділянку. Проблематика захисту права власності. Земельний сервітут (емфітевзис, суперфіцій). Особистий сервітут.	2	-
7	Практичне заняття 7. Сучасні тенденції зобов'язального права. Підходи до класифікації зобов'язань. Проблемні питання застосування видів забезпечення виконання зобов'язань. Розмежування завдатку та авансу. Грошові зобов'язання: поняття, правові наслідки порушення. Правові наслідки порушення зобов'язань. Теоретичні конструкції цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання звільнення від цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання укладення, виконання, зміни та розірвання договору. Проблемні питання визнання договору неукладеним. Попередній та публічний договори у цивільному праві. Специфіка договірних відносин у B2B та B2C-сегментах в умовах сучасного цивільного права. Деліктні зобов'язання в цивільному праві.	2	2
8	Практичне заняття 8. Новелізація цивільного процесуального законодавства. Вплив судово-правової реформи на цивільне процесуальне законодавство. Імплементация європейських стандартів у цивільне судочинство України. Перспективи адаптації цивільного процесуального законодавства до законодавства ЄС. Модельні Європейські правила цивільного процесу ELI-Unidroit. Застосування міжнародних нормативно-правових актів як джерел цивільного процесуального права. Можливості застосування аналогії права та аналогії процесуального закону для подолання прогалин цивільного процесуального права. Судова практика та судовий прецедент у цивільному судочинстві. Вплив доктрини цивільного процесуального права на цивільне судочинство. Процесуальні угоди як форма регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне судочинство в умовах воєнного стану. Модельні правила ELI/Unidroit як майбутній стандарт вирішення транснаціональних бізнес-спорів.	2	2
9	Практичне заняття 9. Зміни у позовному провадженні. Поняття та сутність позовного провадження та його характерні ознаки Види позовів у цивільному судочинстві.	2	-

	Групові позови. Проблема обрання позивачем ефективного способу захисту. Процесуальні наслідки обрання неефективного способу захисту. Посилення ролі підготовчого провадження у цивільному судочинстві. Письмові заяви учасників справи, порядок обміну. Запровадження примирних процедур. Групові позови у споживчих конфліктах, вибір належного способу захисту у спорах між компаніями.		
10	Практичне заняття 10. Перегляд судових рішень: нововведення та проблематика. Право на апеляційний перегляд справи: теоретичні та практичні аспекти. Обмеження доступу до суду апеляційної інстанції («фільтри» апеляційного оскарження). Оновлення повноважень суду апеляційної інстанції: спірність окремих повноважень. Обмеження доступу до суду касаційної інстанції («фільтри» касаційного оскарження). Повноваження суду касаційної інстанції. Поняття судової правотворчості (судового активізму). Запровадження істотно нового повноваження суду на стадії перегляду справи – визнання судового рішення нечинним: проблеми та перспективи. Перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами (зокрема у справах щодо корпоративних спорів, недійсності договорів, банкрутства). Конституційна скарга як підстава перегляду рішення за виключними обставинами та інструмент захисту бізнесу.	2	2
	Усього:	20	10

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин	
		для денної форми	для заочної форми
	Лабораторні заняття не передбачені		

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни «Сучасні тенденції цивільного права та процесу» є формування у студентів здатності самостійно аналізувати сучасні проблеми та напрями розвитку цивільного права і процесу, працювати з чинним законодавством України, міжнародно-правовими актами та практикою їх застосування, опрацьовувати наукові джерела, порівнювати різні правові концепції та підходи, робити обґрунтовані висновки щодо шляхів реформування цивільного законодавства та вдосконалення практики його реалізації.

У процесі самостійної роботи студенти мають навчитися користуватися бібліотечними фондами та електронними базами даних, знаходити й опрацьовувати сучасну наукову, навчальну та практичну літературу, узагальнювати отриману інформацію, складати конспекти, готувати аналітичні матеріали та пропозиції, що сприятимуть глибокому розумінню тенденцій гуманізації, євроінтеграції та модернізації кримінального права і процесу.

Види самостійної роботи здобувача вищої освіти:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;

- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими у робочій програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій відповідно до графіку консультацій кафедри;
- підготовка до складання іспиту за контрольними питаннями.

**Питання
для самостійного вивчення студентами**

№ п/п	Перелік питань	Кількість годин	
		для денної форми	для заочної форми
Змістовий модуль 1. Сучасні тенденції цивільного права			
Тема 1. Сучасні тенденції розуміння предмету, джерел та принципів цивільного права.			
1	Традиційні та сучасні погляди на функції цивільного права. Проблеми визначення принципів цивільного права. Проблеми визначення джерел цивільного права. Цивільне право та цивільне законодавство. Аналогія закону і аналогія права. Договір як регулятор цивільних відносин та ключовий інструмент регулювання бізнес-відносин. Звичай як регулятор цивільних відносин. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України.	8	10
Тема 2. Сучасні підходи до визначення об'єктів цивільних прав та їх класифікації.			
2	Поняття об'єкта цивільних прав та об'єкта цивільних правовідносин. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. Речі та майно як об'єкти цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Цифрові речі як об'єкти цивільних прав та об'єкти корпоративного обороту. Роботи та послуги як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особливості об'єктів прав інтелектуальної власності в діяльності стартапів і компаній.	8	10
Тема 3. Сучасні підходи до розуміння суб'єктів цивільних прав.			
3	Суб'єкти цивільного права та учасники цивільних правовідносин. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Цивільна дієздатність фізичних осіб, її зміст та види. Окремі проблемні аспекти цивільної дієздатності неповнолітніх. Проблема індивідуалізації фізичної особи. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Фізична особа-підприємець як найпоширеніша організаційно-правова форма малого бізнесу. Проблематика конструкції «юридичної особи». Ознаки юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Публічно-правові утворення як учасники цивільних відносин.	8	10
Тема 4. Сучасні підходи до розуміння правочинів в цивільному праві.			

4	Підходи до визначення поняття та ознак правочину. Проблеми класифікації правочинів та її співвідношення з класифікацією зобов'язань. Форма правочину та правові наслідки її недодержання. Електронні правочини. Недійсність правочину: поняття, ознаки. Правова природа недійсного правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Підстави визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідації правочину). Загальні та особливі правові наслідки недійсності правочину. Реституція у цивільному праві. Особливості застосування реституції у спорах у сфері бізнесу.	8	10
Тема 5. Сучасні тенденції регулювання та захисту особистих немайнових прав.			
5	Проблема визначення місця особистих немайнових прав у системі права. Здатність юридичної особи мати особисті немайнові права. Захист порушених особистих немайнових прав. Відшкодування (компенсація) моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав. Проблемні питання захисту прав на повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи. Проблемні питання компенсації моральної шкоди юридичній особі. Компенсація моральної шкоди юридичній особі в практиці Європейського суду з прав людини. Проблемні питання регулювання особистих немайнових правовідносин щодо оборотоздатних об'єктів. Концепція постанативних особистих немайнових прав фізичних осіб.	8	8
Тема 6. Сучасні тенденції речового права.			
6	Види та система речових прав. Власність і право на мирне володіння майном відповідно до статті 1 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Проблематика визначення видів права власності. Довірча власність. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Право на житло та право власності на житло. Правові наслідки самочинного будівництва. Право власності на земельну ділянку. Проблематика захисту права власності. Земельний сервітут (емфітевзис, суперфіцій). Особистий сервітут.	8	12
Тема 7. Сучасні тенденції зобов'язального права.			
7	Підходи до класифікації зобов'язань. Проблемні питання застосування видів забезпечення виконання зобов'язань. Розмежування завдатку та авансу. Грошові зобов'язання: поняття, правові наслідки порушення. Правові наслідки порушення зобов'язань. Теоретичні конструкції цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання звільнення від цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання укладення, виконання, зміни та розірвання договору. Проблемні питання визнання договору неукладеним. Попередній та публічний договори у	8	10

	цивільному праві. Специфіка договірних відносин у B2B та B2C-сегментах в умовах сучасного цивільного права. Деліктні зобов'язання в цивільному праві.		
Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції цивільного процесу			
Тема 8. Новелізація цивільного процесуального законодавства.			
8	Вплив судово-правової реформи на цивільне процесуальне законодавство. Імплементация європейських стандартів у цивільне судочинство України. Перспективи адаптації цивільного процесуального законодавства до законодавства ЄС. Модельні Європейські правила цивільного процесу ELI-Unidroit. Застосування міжнародних нормативно-правових актів як джерел цивільного процесуального права. Можливості застосування аналогії права та аналогії процесуального закону для подолання прогалин цивільного процесуального права. Судова практика та судовий прецедент у цивільному судочинстві. Вплив доктрини цивільного процесуального права на цивільне судочинство. Процесуальні угоди як форма регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Цивільне судочинство в умовах воєнного стану. Модельні правила ELI/Unidroit як майбутній стандарт вирішення транснаціональних бізнес-спорів.	8	8
Тема 9. Зміни у позовному провадженні.			
9	Поняття та сутність позовного провадження та його характерні ознаки Види позовів у цивільному судочинстві. Групові позови. Проблема обрання позивачем ефективного способу захисту. Процесуальні наслідки обрання неефективного способу захисту. Посилення ролі підготовчого провадження у цивільному судочинстві. Письмові заяви учасників справи, порядок обміну. Запровадження примирних процедур. Групові позови у споживчих конфліктах, вибір належного способу захисту у спорах між компаніями.	8	14
Тема 10. Перегляд судових рішень: нововведення та проблематика.			
10	Право на апеляційний перегляд справи: теоретичні та практичні аспекти. Обмеження доступу до суду апеляційної інстанції. Оновлення повноважень суду апеляційної інстанції: спірність окремих повноважень. Обмеження доступу до суду касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Поняття судової правотворчості (судового активізму). Запровадження істотно нового повноваження суду на стадії перегляду справи – визнання судового рішення нечинним: проблеми та перспективи. Перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами (зокрема у справах щодо корпоративних спорів, недійсності договорів, банкрутства). Конституційна скарга як підстава перегляду рішення за виключними обставинами та інструмент захисту бізнесу.	8	8
Разом		80	100

13. Індивідуальні завдання Не передбачено навчальним планом

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, індивідуальних та групових консультацій. Під час проведення лекцій, практичних занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення. До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення дисципліни: мультимедійне обладнання, платформа для дистанційного навчання Moodle, правові бази даних («Законодавство України», Liga:Zakon, UN Treaty Collection, Eur-Lex, HUDOC), засоби комунікації (Zoom).

Формування soft skills відбувається за допомогою роботи в малих групах, де здобувачі навчаються командній взаємодії, розподілу ролей та спільному прийняттю рішень. Важливими є ділові ігри та моделювання реальних професійних ситуацій, дебати й дискусії, що розвивають навички публічних виступів та аргументації. Для стимулювання творчого мислення використовуються мозкові штурми та квести, а кейс-методи дозволяють працювати з реальними прикладами з практики та шукати ефективні шляхи вирішення правових проблем.

Застосування поєднання традиційних і сучасних методів навчання у викладанні дисципліни «Сучасні тенденції цивільного права та процесу» дає змогу сформувати у здобувачів не лише ґрунтовні теоретичні знання, а й практичні навички, критичне мислення та здатність до ефективної комунікації, що є важливими для успішної юридичної практики у сучасних умовах.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєнням студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом усного опитування, тестування, перевірки виконання практичних завдань. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Схема нарахування балів для *денної форми* здобуття освіти з навчальної дисципліни
«Сучасні тенденції цивільного права та процесу» за видами робіт

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
	Практичне заняття									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тестування		1	1	1	1			1	1	
Виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Виконання завдань для самостійної роботи	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Модульний контроль							2			2
Всього за темами	4	5	5	5	5	4	6	5	5	6
Екзамен	50									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Схема нарахування балів для *заочної форми* здобуття освіти з навчальної дисципліни
«Сучасні тенденції цивільного права та процесу» за видами робіт

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
	Практичне заняття									
			1		2		3	4		5
Тестування	2	2		2		2			2	
Виконання практичних завдань			2		2		2	2		2
Виконання завдань самостійної роботи	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Модульний контроль							5			5
Всього за темами	4	4	4	4	4	4	9	4	4	9
Екзамен	50									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

**Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами виконання
практичних завдань для денної та заочної форм здобуття освіти:**

Бали	Критерії оцінювання
1,6–2	Змістовна повнота аналізу кейсу; правильні відповіді на всі поставлені запитання; інформацію подано систематизовано.
1–1,5	Змістовна неповнота аналізу кейсу; правильні відповіді на всі або більшість поставлених запитань; інформацію подано систематизовано.
0,4–0,9	Часткова змістовна повнота аналізу кейсу; правильні відповіді на половину і менше поставлених запитань; інформацію подано систематизовано, але з помилками.
0–0,3	Змістовна неповнота аналізу кейсу; правильні відповіді на половину і менше поставлених запитань; інформацію подано несистематизовано.

**Шкала та критерії оцінювання виконання тестування
для денної та заочної форм здобуття освіти:**

- кожна правильна відповідь *для денної форми здобуття освіти* оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,1 \times 10 = 1,0$);
- кожна правильна відповідь *для заочної форми здобуття освіти* оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2,0$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання виконання модульного контролю (тестування)
для денної форми здобуття освіти:**

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2,0$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання виконання модульного контролю (тестування)
для заочної форми здобуття освіти:**

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,5 \times 10 = 5,0$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи
для денної та заочної форм здобуття освіти:**

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти
за результатами складання екзамену у формі тестування**

№	Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1	Тестування	0–50	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (1×50=50), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	A -відмінно	5-відмінно
82-89	B -дуже добро	4-добре
74-81	C -добре	
64-73	D -задовільно	3-задовільно
60-63	E -достатньо	
35-59	FX - незадовільно з можливістю повторного складання	2-незадовільно
0-34	F - незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 50 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 50 балів припадає на підсумковий контроль.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на практичних заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних практичних занять та самостійної роботи) – до 50 балів);

Присутність на лекціях та на практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії. Допуск до екзамену при наявності рейтингової оцінки не менше 25 балів.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Черненко О.М. Курс лекцій з дисципліни «Сучасні тенденції цивільного права та процесу» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право». Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 82 с.

2. Черненко О.М. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Сучасні тенденції цивільного права та процесу» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право». Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 15 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Бичкова С. С., Фурса С. Я. Цивільний процес. Теорія і практика. Концепції з удосконалення законодавства про цивільне судочинство : монографія. К. : Алерта, 2023. 640 с.
2. Цивільне право України : підручник. 3-є вид., перероб. і доп. У 2-х частинах / За ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 2. Особлива. К. : Видавництво Ліра-К, 2022. 948 с.
3. Цивільне право України: підручник. 3-є вид., перероб. і доп. У 2-х частинах. За ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 796 с.
4. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина) : підруч. / О. В. Гетманцев, Л. А. Кондрат'єва, Л. А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
5. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов.: у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та допов.: у 2 т. / за загальною ред. д.ю.н., професора, академіка М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2021. Т. 2. 572 с.
7. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, С. Б. Булеца та ін. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.
8. Lee L. Examining the Legal Status of Digital Assets as Property: A Comparative Analysis of Jurisdictional Approaches. Cornell University. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/381666202_Examining_the_Legal_Status_of_Digital_Assets_as_Property_A_Comparative_Analysis_of_Jurisdictional_Approaches

Допоміжна

1. Несінов О. М. Цивільний процес. Успішна адвокатська практика. К. : Норма права, 2021. 556 с.
2. Особливості застосування рішень Європейського суду з прав людини при розгляді цивільних справ: навч. посібник / У. Б. Андрусів, О. Б. Верба-Сидор, Ю. В. Верхола та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 404 с.
3. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. В. О. Кучера, А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 728 с.
4. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник / за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.
5. Möslin F. Digitized Terms: The Regulation of Standard Contract Terms in the Digital Age. *European Review of Contract Law*. 2023. № 19 (4). P. 300–320. URL: <https://doi.org/10.1515/ercl-2023-2019>
6. Benson, V., Adamyk, B., Chinnaswamy, A. et al. Harmonising cryptocurrency regulation in Europe: opportunities for preventing illicit transactions. *Eur J Law Econ*. 2024. № 57. P. 37–61. URL: https://link.springer.com/article/10.1007/s10657-024-09797-w?utm_source=chatgpt.com#citeas

19. Інтернет-ресурси

1.	Сторінка	курсу	на	платформі	Moodle:
	https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=6693				
2.	Веб-сайт Верховної Ради України – http://www.rada.gov.ua				
3.	Веб-сайт Президента України – https://www.president.gov.ua/				

4. Веб-сайт Кабінету Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Веб-сайт Міністерства юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
6. Веб-сайт Конституційного суду України – <https://minjust.gov.ua/ua>
7. Веб-сайт Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
8. Веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень України – www.reyestr.court.gov.ua/
9. Веб-портал «Судова влада України» – <http://dsa.court.gov.ua/dsa/>
10. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
11. Веб-сайт ООН – <https://www.un.org/>
12. Веб-сайт ЄСПЛ – <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
13. Веб-сайт Ради Європи – <https://www.coe.int/en/web/portal/home>
14. Веб-сайт ЄС – <https://www.eeas.europa.eu>